СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 35. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 10 лютого, 1934.

VOL. XLII. No. 35. Jersey City, N. J., Saturday, February 10, 1934. THREE CENTS.

СЕНАТ УХВАЛЮЄ МІЛІОНИ НА ДОПОМОГУ

ВАШИНҐТОН. — Сенат признав проти впертої опозиції 950 міліонів долярів на допомогу. Сума буде видана адміністрацією „горожанських робіт" та подібними аґенціями.

Одні з опозиції хотіли зменшити цю суму, та другі, як сенатор Котинґ, хотіли збільшити її до півтретя міліярда долярів.

ОПЕРА „МАЗЕПА" В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Опера Петра Чайковського „Мазепа" буде виставлена в понеділок, 12 лютого, в театрі Касиню, себто в однім з найкращих театрів на Бродвею. Опера ця входить у репертуар корпорації „Арт оф Мюзікал Рошія", яка саме тепер виставляє у згаданім театрі з великим успіхом найкращі російські опери при участи знаменитих оперових сил, між якими є відомі українські оперові артисти.

Опера „Мазепа" буде виставлена Українським Артистичним Театром, під дирекцією Дмитра Чутра, і буде співана по українськи. Для цеї вистави пороблено особливі приготування щодо декорацій. Збільшено теж хор і орхестру, якою дириґуватиме відомий музик, Українець Павло Углицький.

УРЯД ЗБИРАЄТЬСЯ ВІДКЛИКАТИ КОНТРАКТИ НА ВОЖЕННЯ ПОЧТИ ПОВІТРЯМ.

ВАШИНҐТОН. — Супроти сензаційних ревеляцій, пороблених у комітеті сенату для розсліду контрактів про воження почти літаками, почтовий уряд збирається відкликати ці контракти.

Начальник почти вже радився з ґенеральним прокуратором (міністром суду) щодо правности такого кроку, а потім мав довгу конференцію з президентом.

РУЗВЕЛТ ЗА ОБМЕЖЕННЯ ДІТОЧОЇ ПРАЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт видав до стейтових леґіслятур публичний лист за законне обмеження діточої праці.

Президент уважає, що такий закон буде великою допомогою для урядової акції коло відбудови краю.

КІНЕЦЬ ШОФЕРСЬКОГО СТРАЙКУ.

НЮ ЙОРК. — Юнія шоферів таксівок покінчила офіціяльно страйк, підписавши через своїх делеґатів умову з установленими мейором міста посередниками.

Мейор загрозив, що він буде відбирати дозволи всім тим шоферам, які будуть умішані в нарушенню спокою, і всякі замішання зараз покінчилися.

Олдермени й урядник „Найри" мають розслідити стан промислу та придумати начерк кодексу.

ЗВІЛЬНИЛИ ВИКРАДЕНОГО БАНКИРА.

СТ. ПОЛ. — Бандити, що викрали були банкира Едварда Бремера, звільнили його по 22 днях увязнення, як родина зложила жаданий викуп у сумі 200,000 долярів.

Викуп зложив батько викраденого, Адольф Бремер, головний власник бровара Джейкоб Шмит Бруеріс. Він запевнив бандитів, що банкноти, віддані ним, не значені та що він не дав поліції знати, де й коли він ці гроші зложить.

Зараз при приїзді Едварда Бремера домів поліція відбула з ним конференцію, а лікар казав йому лежати два дні в ліжку, щоб очуняти з нервового потрясення.

ПІДОЗРІЛИЙ ЗА ВИКРАДЕННЯ ДИТИНИ ЛИНДБЕРҐІВ ПОВІСИВСЯ.

СІЮ ФОЛЗ (Савт Дакота). — Верн Сенкі, бандит котрого арештовано за участь у ріжних нападах і викрадуванню осіб, між іншими дитини Линдберґів, повісився тут у тюрмі.

Сенкі признався прокураторії до ріжних злочинів, але рішучо перечив, що він брав участь у викраденню дитини Линдберґів.

Він повісився при помочі двох краваток. З них він уплів петлю, заложив собі на шию, станув на ліжко, завязав петлю поза крату, а потім зіскочив з ліжка. Він заткнув собі уста хустиною, щоби сторожа не почула його харчіння. Як сторож побачив його завішеного, зараз відрізав його, але лікар не міг уже привернути його до життя.

Алкорн, спільник Сенкія в кількох злочинах, каже, що Сенкі поповнив самовбивство зі страху перед засудом на смерть.

ОБЖАЛОВУЄ ЛІКАРЯ ЗА КРАДІЖ.

НЮ ЙОРК. — Д-ра Френка Росела, домашнього лікаря Готелю Астор, обжаловує пані Каролин Пулицер, що він забрав від неї, як вона була непритомна від даних їй лікарем наркотиків, 12,000 долярів у шерах.

Лікар боронився, що вона сама дала йому шери як ґарантію за заплачення залеглих рахунків.

ҐЕНЕРАЛ ВИБИРАЄТЬСЯ У СТЕЙТИ З ВИКЛАДАМИ.

Ґенерал Володимир Сікевич, відомий українському громадянству в Америці зі своїх об'їздок по громадах з відчитами, які викликали живе заінтересування, задумує тепер знову приїхати до стейтів і об'їхати українські громади з відчитами.

Ґен. Сікевич вже одержав від декілька громад запрошення на відчити, а інші громади матимуть можливість запросити пізніше.

Від 1. до 5-го березня буде викладати ґен. Сікевич у Дітройті, 6-го в Ен Арбор, 7 до 8-го в Клівленді, 9-го в Акрон, а 10-го в Йонґставн, О.

Ґен. Сікевич викладатиме на ріжні теми як про „Сучасне політичне положення і наше становище", „Успіхи Літвінова не дають спокою Троцькому" і інші.

РАДЯНСЬКА НАФТА.

Населення Радянщини дуже болючо відчуває брак нафти та інших нафтяних продуктів. Їх майже неможливо дістати. Недавно радянська влада видала декрет (проголошений у часописі „За Шндустріялізацію" з 24. грудня м. р.), в якому подано офіціяльні ціни нафтових продуктів для колєктивних господарств та підприємств.

Щоби вказати на ріжницю домашніх цін та цін, за які Радянщина продає нафтові продукти за кордоном („капіталістичним державам!), поміщуємо за „Дейлі Телеґрафом" коротеньку статистичну табличку цін:

Нафта (керосина) за тону для власних підприємств 800 рублів; для закордону 23 рублі. Бензина (ґазоліна до моторів), за тону для власних підприємств 1,000 рублів; для закордону 30 рублів. Ліґроїна (важка олива) за тону для власних підприємств 900 рублів; для закордону 26 рублів.

Англійське міністерство воздухоплавства підписало з Радянщиною контракт на доставу оливи для літаків, бо Радянщина подала найдешевші ціни.

Населення на Україні бідує без світла, а радянська влада вивозить нафту за безцін, щоб тільки дістати за неї „валюту". — (Укрбюро, Лондон).

ВБИВСТВО В ЛІСІ.

Гаєвий державних лісів надлісництва Кримно, ковельського повіту, Адам Малета, тяжко поранив стрілом з рушниці 22-літнього Панаса Рудинча з села Крушинець, який наслідком того помер. В справі причини й умовин, серед яких стався цей випадок, ведеться слідство.

МУДРІСТЬ ВАШИНҐТОНА.

„Батько Америки" був такою поважною людиною, що за ціле своє життя зажартував один одинокий раз. Було це підчас дебати над проєктом армії Злучених Держав, коли один з послів обстоював, щоби армія не мала більше як 3,000 вояків.

„Добре, сказав Вашинґтон, але ви, пане после, подбайте, щоб ніодна ворожа армія не мала більш як 2,000 вояків!"

Реґіт, що повстав від цього, повалив внесок посла.

NRA
MEMBER
U.S.
WE DO OUR PART

ЗА ВБИВСТВО В ТЮРМІ.

Стейтовий суд у Ню Йорку судив кулачного борця Арона Шворца за вбивство Вилієма Лінареса. Шворц доконав убивства підчас відсиджування кари в тюрмі. Суд признав його винуватим убивства другого ступня, за яке його жде кара вязниці до 20 літ.

СОВІТСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ РЕПУБЛИКИ НАЦІОНАЛІСТОМ.

Президента ЦКВ (що рівняється президентови републики) Таджиґістану, Максума, та голову наркомісарів, Ґадзібаєра, усунули з їх становищ і викинули з партії за „буржуазний націоналізм".

СТРАХ МАЄ ВЕЛИКІ ОЧІ...

Французький ґенерал Ніссель оголосив у пресі чергову статтю про німецьку загрозу для світового мира. Він домагається введення у Франції дволітньої військової служби, яка здається йому одинокою забезпекою сорок-міліонової Франції перед 65-міліоновою Німеччиною. Сім дивізій німецької Райхсвери — доказував ґен. Ніссель — може протягом кількох днів перемінитися в 21 дивізій піхоти, краще зорґанізованої, ніж німецька армія в 1914 р. Сама поліція може доставити Німеччині 70,000 старшин. Німецькі спортові організації виконують тепер 6 міліонів осіб, з яких понад пів міліона припадає на стрілецькі союзи. Німеччина може сьогодні змобілізувати 1,270,000 людей. Рівночасно французькі військові кола одержали звідомлення одного зі своїх аґентів про будову підозрілих веж на французько-німецькому кордоні. Покищо на кордоні виростають якісь залізно-бетонові руштування, невідомої в дотеперішній воєнній техніці конструкції. Ці руштування мають служити, на випадок війни, до вистрілювання ракет на віддаль 200 до 300 кільометрів. Ті ракети будуть наповнені трійливими ґазами, що матимуть знищити протягом кількох хвилин усе життя на просторі цілих квадратових кільометрів.

ПІДПАЛИВ БУДИНКИ ПРАВОСЛАВНОГО СВЯЩЕНИКА З ПІМСТИ.

В селі Кречевичах, ковельського повіту, згорів дім, 2 стодоли зі збіжем і шпихлір місцевого православного священика. Шкоди значні. Виявилося, що пожежа повстала з підпалу, якого доконав з особистої пімсти селянин тогож села, Сергій Чертюк. Підпалача арештували.

ГРОЗИТЬ СТРАЙК НЮДЖЕРСЬКИХ МОЛОЧАРІВ.

Фармери в Гекенставн, Ню Джерзі, які займаються молочарством, загрозили страйком на випадок, як їм дальше будуть стинати ціну на молоко.

ПОМЕР ЛОРД ҐАЛІФАКС, ПРОВІДНИК АНҐЛЬО-КАТОЛИКІВ.

Дня 19. січня помер у Гікльтон Гал, біля Донкестер, знаний у цілому анґлійському світі провідник анґльо-католиків, лорд Ґаліфакс, маючи 94 літ.

Найвищим ідеалом лорда Ґаліфакса було довести до зєдинення анґліканської церкви з католицькою. Цьому завданню присвятив лорд Ґаліфакс ціле своє довге життя. Кілька разів здавалося йому, що вже осягне ціль, але надії розбилися. Він бував на осібних авдієнціях в папи Льва XIII., з яким обговорював справу унії анґліканської церкви з Римом. Лорд Ґаліфакс започаткував був також знані переговори анґліканських церковних достойників з кардиналом Мерсіє в Малін (переговори велися від 1921 до 1925), які розбилися тому, що анґліканськ сторона бажала задержати всі характеристики своєї церкви, азтономію, тощо, а Рим на це не годився.

Лорд Ґаліфакс оставив синаа, лорда Ірвіна, бувщого віцекороля Індії, та дві дочки.

РАДІО МІЖ ПОЇЗДАМИ.

Залізнича катастрофа в Ляні викликала немало проєктів про те, як запобігати таким нещасливим випадкам. Французька преса обговорює проєкт інж. Лота, який пропонує дати поїздам, що їдуть одним шляхом, радіове получення. Тоді машиніст слідуючого поїзду знатиме кожної хвилі, де знаходиться попередній поїзд. На випадок перерви звязку між поїздами машиніст міг би застосувати всі охоронні середники і не допустити до катастрофи. На думку інж. Лота, радіо-звязок між поїздами зробить зайвими більшість світляних знаків, семафорів і т. д.

АРАБСЬКІ ДОМАГАННЯ.

Джон Фарадей, один з вищих старшин палестинської поліції, який проводив акцією здавлення арабських заворушень у Палестині, пішов на підрядне становище в містечко Бер-Шеба. Цю деґрадацію спричинили арабські націоналісти, які домагалися того від уряду.

ПОЛЬСЬКА СТУДЕНТКА НАПЛЮВАЛА МІНІСТРОВИ В ЛИЦЕ.

Як польський міністер справедливости, Міхаловський, всідав до авта, вийшовши зі свого дому у Варшаві, підійшла до нього студентка соціялістка Станислава Белєсівна та плюнула йому тричі в лице. При цьому сказала: „Це за Берестя! Це за вязничий порядок! Це за наглі суди!" Потім скоро відійшла.

Опісля написала президентові міністрів, Єнджеєвичеви, голові клюбу ББ Славекови та маршалам сойму й сенату листи, в яких описала цю подію.

Після того нічю студентку арештували.

ЧОМУ СОВІТИ ПЕРЕНОСЯТЬ СТОЛИЦЮ УКРАЇНИ НАЗАД ДО КИЇВА?

МОСКВА (Росія). — „Правда" поміщує телеграму, одержану від „робітників і колхозників" з України, які ґратулюють совітському урядови за рішення перенести столицю України з Харкова до Києва. В телеґрамі кажеться, що робітники харківської фабрики паровозів стрінули оповістку про перенесення столиці рясними оплесками. А в резолюції заявили, що таке перенесення столиці являється остаточною ліквідацією українських націоналістів і новим стимулом „української культури, національної по формі, але соціялістичної змістом". Цитують далі якогось старого комуніста Залогина, котрий каже таке:

Харків став тепер великим промисловим і культурним центром. А Київ остався трохи позаду щодо промисловости і сільського господарства. В Києві звили собі гніздо націоналістично-контрреволюційні елементи. А тепер буде їм кінець.

ВЖЕ ДІЛЯТЬ СОВІТСЬКУ УКРАЇНУ НА „ҐУБЕРНІЇ".

КИЇВ. — Перенесення столиці України з Харкова до Києва стоїть у звязку з задуманим Москвою новим поділом України на „рільничу", якої столицею має бути Київ, та промислову з Харковом, як осередком давніших ґуберній харківської і катеринославської та донецького басейну. Ця промислова частина стоятиме під кермою Москви.

Ново зреформована Москвою президія Всеукраїнської Академії Наук ухвалила резолюцію в якій вказує, що перенесення столиці до Києва прискорить переміну Української Радянської Соціялістичної Републики, невідлучної частини Союза Совітських Соціялістичних Републик, в соціялістичну країну.

На Україні не сумніваються, що перенесення столиці з Харкова до Києва являється у пляні Москви завершенням переміни совітської України в московську кольонію.

„УКРАЇНСЬКИЙ" ПРЕЗИДЕНТ БЄ ПОКЛОНИ ПЕРЕД МОСКВОЮ.

ХАРКІВ. — Наставлений Москвою президент совітської України, Петровський, дякував на партійнім зїзді Сталінови і Постишеву, що вони допомогли вичистити комуністичну партію на Україні з націоналістичних елементів та зліквідували прорив, який назрівав зіж Україною і Москвою, навіть у рядах партії.

УКРАЇНСЬКИЙ ДІМ У ШАНҐГАЮ.

ШАНҐГАЙ (Китай).—На терені японської концесії доконано врочисте відкриття Українського Народнього Дому, заложеного заходами Українців, що мешкають у Шанґгаю. Підчас урочистости вивішено український прапор з українським гербом „Тризубом", а численo зібрана українська кольонія відспівала український національний гимн.

Представники японської кольонії в Шанґгаю дарували українській громаді портрет гетьмана Мазепи, кисти одного зі славних японських малярів.

Підчас вручення того портрету представник Японців виголосив промову, в якій висловив побажання для української національної акції.

ПЕРШІ УКРАЇНСЬКІ ЛІТЕРАТУРНІ ПРЕМІЇ.

ЛЬВІВ. — Дня 26 січня роздано в салі „Української Бесіди" літературні нагороди пятьом українським поетам та літературним письменникам. Премійовано такі твори: Святослав Гординський: „Барви і лінії", Галина Журба: „Зорі світ заповідають", Богдан Кравців: „Сонети і строфи", Степан Левинський: „З Японського Дому", Ж. Процишин: „Молоде покоління".

У вступнім слові д-р В. Сімович подав коротко характеристику сучасної української літератури. В ній підніс він, що сільський побут зовсім не цікавить сучасних наших письменників. Побутовщина відійшла з українського сучасного письменства зовсім. Побутові песи вже не цікавлять навіть самих наших селян. Зате безіменні герої наших останніх визвольних змагань являються в більшості героями сучасних українських письменників.

УКРАЇНСЬКА МУЗЕЙНА ВИСТАВА У ВІДНІ.

ВІДЕНЬ.—В природничо-історичному музею, себто в одному з найкращих і найбагатших віденських музеїв виставлено недавно в трох обширних вітринах експонати з української камяної доби. Заслуга цеї вистави належиться нашому визначному археольогови, д-рови О. Кандибі (син відомого письменника О. Олеся), котрий перебуваючи в часі своєї наукової подорожі у Відні, опрацював науково виставлені експонати. Отся вистава — це для чужинця наглядний образ давнини української культури.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВІЙНА, ЗА Й ПРОТИ

Хоч паризькі заворушення відтягнули трохи уваги від питання можливої війни, всетаки справа не втратила тої ваги, яку вона зовсім природно посідає. Коли Сталін каже, що для Росії можливість війни затемнює всякі інші справи, то це можна приняти як правду не тільки для Росії. Справді нема події, яка малаб такий поважний вплив на долю народів, як війна. І тому всі люди, які не хочуть бути мертвими предметами торгів, а хочуть бути людьми, які впливають на перебіг подій, мусять слідити за такою можливістю.

Про можливість війни говорить пацифістичний тижневик „Ню Репоблик". Він вичисляє низку небезпечних місць, на яких може вибухнути нова війна. Ось Японія хоче заняти східній Сибір, а большевицький уряд Росії завзявся не пустити ні одного клаптика з імперії, добутої царями. Гітлер хоче простувати східні границі, напирає на Польщу й Австрію, заспокоює Францію й Анґлію. На другий бік він рахується з можливістю війни з Францією, пробує відорвати Польщу від Франції, заглаїти Італію, обурену на програму прилучення Австрії. Ось Мусоліні хоче збільшити Італію.

Коли це все промовляє за можливість війни, то непевність становища Анґлії промовляє за мир, поки Анґлія не рішиться, куди їй станути. Америка ворогує з Японією, але мабуть не настільки, щоб аж з Японією воювати. Та коли Японія хоче війни з Росією, то її шанси на виграну є тепер.

Вашинґтонський кореспондент „Ню Йорк Таймсу", Артур Крок, додає свої міркування про положення, змінене через французькі заворушення. На його думку, заворушення відсунуть можливість обмеження зброєнь, але війни не наближать; бо Французи мають засоби до війни, але не мають до війни апетиту, тоді, коли Німеччина має до війни апетит, але не має засобів. Одначе противники Німеччини знають, що коли вони мають воювати проти Німеччини, то для них нагода її побити тепер.

Цікавий погляд про справу можливости війни висказує в передовиці „Ню Йорк Гералд-Трібюн". Вона звертає увагу на факт, що большевицький комісар війни Ворошилов говорить подрібно про фортифікування східнього берега російської імперії. На думку цеї ґазети, таких річей вояки ні дипльомати не говорять публично так довго, поки вони не рішаться на війну. Отже, заключає „Гералд-Трібюн", видно, що Росія вже вирішила, що війна на Сході неминуча. В подібний спосіб говорять теж японські державні мужі. Кожда сторона рахується з фактом, що війна не тільки можлива, але й правдоподібна. Кожда сторона викінчує воєнні приготування і дивиться тільки за тим, щоби ворог не почав війни, як вона ще не буде вповні приготована.

О. С.

НОВА КОНСТИТУЦІЯ

Я вже писав в однім дописі, на чім полягає проєкт нової конституції для Річи Посполитої польської. Нині часописи принесли вістку, що проєкт — став законом, та що нинішній сойм, який тую конституцію ухвалив, є останнім соймом на підставі дотепер обовязуючих основних законів. Від нині — Польщею рядитиметься на підставі іншої конституції й — іншими людьми.

Очевидно, ухвала не пішла гладко. Опозиція закидала, що спосіб перепровадження голосування в соймі не відповідає букві права; опозиція навіть — ціла — абсентувалася підчас голосування. Вийшли з салі нарад, щоби зазначити своє неґативне становище до нової конституції, і Українці. Але — справи це не змінило: верства, що знаходиться в Польщі при владі, тим не зразилася і уставу перевела.

Що нового впровадить її ухвала в політичне життя Польщі і її так званих „меншостей"? Щодо загального державного життя, то наслідки будуть ті, що відтепер в усіх нарадах і починаннях уряду — вибранці людности, посли соймові — будуть лише, що так скажу, в ролі — американських „обсерваторів" на европейських міжнародних нарадах. З тою ріжницею, що за плечима тих американських обсерваторів — стояла будь що будь велика заокеанська держава, яка — опріч леґальних — мала й інші способи пресії на противників або на тих, що трималися іншої думки... Такі способи — теоретично — мають і засуджені на безсилля — посли нового сойму, але практично... В тім і лежить ціла суть справи: санація не має, правда, ідеольоґії, але має владу в руках, апарат державний. Інші партії — до мас ніколи не відкликалися, випустили свого часу цей атут з рук, активно підтримуючи навіть теперішню правлячу верству підчас травневого перевороту 1926 року... В соймі — і правиця (ендеція), і лівиця (головно соціялісти) — трималися ролі — „опозиції Його Величности" — не **проти** Його Величности. Що вони тепер робитимуть, коли ця опозиція, з переходом центру ваги парляменту до сенату, цілковито „санаційного", — зовсім здана буде на безцільну балаканину — невідомо.

Від нині Польща стає типовим краєм диктатури. Правитиметься декретами президіяльними або іншими „указами" уряду, сойм — без значіння...

В таких випадках тревалість диктатури завше залежить від її фактичної програми, від того, чи вдасться їй успокоїти внутрішні міжпартійні свари — в той чи інший спосіб; від того, чи вдасться бодай полекшити шаліючу крізу і т. п. Щодо цього всього, рожевих перспектив новий режім, який рядитиме на підставі нової конституції — певно не має. Деякі потягнення йому вдалися — як от заключення пакту ненападу з Росією, а тепер свіжо й з Німеччиною, але у політиці внутрішній — удачами новий режім похвалитися не може: безробіття поволі але всеж росте, не зменшується як в Анґлії чи Німеччині; буджет латати — стає чимраз тяжче і напр. при стягуванні останньої „національної позички" — вже мусілося сягати до метод, дуже нагадуючих методи східніх сусідів Польщі; промисл і торговля — не розвиваються, навпаки, напр. польський вугіль, що був здобув оце анґлійський ринок, вже зачинає тратити той ринок, як недавно стратив вже дуже важний ринок скандинавський... Це все не позволяє дивитися на новий період державного життя в цій державі, який наступає з ухвалою нової конституції, інакше — як на непевний експеримент... Верства, яка править державою від 1926 року, правитиме тепер неподільно, без опозиції, але довести своє право на правління — протягом цих восьмох літ їу не удалося.

Для Українців „нова доба" не змінить нічого. Політично вони були виключені від грання якоїбудь ролі — будуть виключені й тепер. Культурно — стан посідання за Австрії корчився, буде корчитися й тепер. Економічно — мусіли Українці самі про себе дбати; лишиться це і тепер так. Лише одно добре: остання ухвала сойму, нищачи властиво сойм і цілий парляментаризм — „ад окульос" докаже всім, що стара метода національних „меншостей", якими вони за небіжки Австрії старалися розширити свій стан посідання — акцією на парляментарній арені — тепер вже до нічого би не допровадила. Зникнуть ілюзії, а в політиці — це завше добре.

В СПРАВІ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСУ

(Стаття, надіслана з Галичини).

Справа Всеукраїнського Конґресу виринула в краю ще в липні минулого року. З того приводу повстала — можна сказати — ціла журналістична література про це важне питання скликання **Всеукраїнського Конґресу,** з котрим лучиться ще й друге: зорґанізовання всенаціонального проводу. Зокрема багато про це написано і видруковано в Галичині. Зайнялася тими справами горячо українська еміґрація в Чехословаччині, а також і у Франції, котра там має навіть так звану „Головну Еміґраційну Раду".

Річ певна, що і українські пресові орґани в Америці мусіли немало про ті справи писати. Та ми — під Польщею жиючі Українці — про це нічого не знаємо, бо американської „Свободи" польська цензура до нас не допускає, бо це ґазета „пшецівпаньствова".

Най отже Шановні наші Земляки простять нам, коли обговорюючи справи Всеукраїнського Конґресу будемо може розбивати давно вже отворені Американцями двері.

У всякому разі — нічого не зашкодить, коли в такій важній справі один або другий погляд і два рази зістане висказаним, або коли одна або друга частина питання зістане обговорена наново, хоч і виходячи з іншого становища.

Дехто з наших політичних еміґрантів взявся навіть цілу справу переводити в діло, або радше, робити вступні й потрібні приготування.

І тут показалася першою наша еміґрація в Чехословаччині. Іменно представники 14-тьох українських політичних і суспільних орґнізацій створили виконавчий комітет в ціли зорґанізовання **Всеукраїнського Конґресу в Празі.** В дотичній ухвалі стверджують представники української еміґрації, що під отцю пору, коли українське питання знову стало актуальним і коли положення людности на Радянській Україні є так невимовно тяжким і траґічним — повинні усі українські орґанізації злучитися, щоби з повним авторітетом заступити національні домагання Українців перед політичною опінією цілого світа. В конґресі мають взяти участь не лише делеґати орґанізацій еміґраційних з европейських країв і Америки, але також і представники української людности з Польщі, Румунії і Чехословаччини. Термін Конґресу не зістав наразі ще усталений.

Коли читаємо отсі постанови празького виконавчого комітету — то впадає нам в очі передовсім **місцевість,** до котрої той комітет хоче той конґрес скликувати, то є столиця Чехословаччини **Прага.** Алеж це — Друзі мої — цілком виключене! І Чехословаччина належить до займанців (чи займанщиків) українських земель і більше як **шістьсот тисяч** Українців держить під своїм пануванням.

Треба бути однак згори переконаним, що такий Всеукраїнський Конґрес стане передовсім на **всеукраїнськім соборницькім і визвольницькім становищі:** а таке становище чейже чеськословацький уряд терпіти не може. По такій ухвалі зістав би конґрес негайно розвязаний, українські еміґранти замешкалі в Чехословаччині зістали би негайно викинені за границі цеї републики, а делеґати з Закарпатської України повандрували би до тюрми. Тесаме сталось би, колиб такий конґрес скликано на терені Польщі або Румунії — хоч для успокоєння прихильників такого помислу можемо сказати, що ті держави безумовно на скликання такого конґресу взагалі не позволили би.

А щоби мріяти про скликання такого конґресу на Радянщині — то ще ніхто не впав з глуздів, щоби таке запропонувати. Навіть на скликання комуністичного такого конґресу большевики би не дозволили, бо „самоопредѣленіє вплоть до отдѣленія", котрим ще колись Ленін забивав Наддніпрянцям баки — давно вже московським комуністам вивітрило з голови!

Та на тім ще не кінець.

Кождий делеґат-Українець, з котроїнебудь з українських займанщин — що взяв би участь в конґресі, на котрім ухвалено би такі постанови — уже не мав би чого вертатись до своєї ближчої вітчини, бо зараз по переході границі, — помандрував би до тюрми. Адже знаємо, що коли д-р Дм. Левицький і д-р Любомир Макарушка (Ундисти) лише написали якийсь лист за границю, що заносив „пшецівпаньствовосьцьон" — то помандрували до слідчої тюрми, де пересиділи понад рік — а потім (без процесу!) вийшли „ніби ніц" на волю.

А щодо українських еміґрантів, жиючих в Польщі, чи в Чехословаччині та Румунії — то по таких самостійницьких конґресових ухвалах не мали би вже чого вертати до цих країв, хіба лише на те, щоби висидітися в тюрмі, а потім вилетіти стрімголов поза границі тих держав.

Одним словом, скликування Всеукраїнського Конґресу в Чехословаччині є позбавлене всякого політичного змислу.

Наші українські еміґранти в Чехословаччині доказали великих див на полі орґанізації, виховування молоді, пропаґанди, а навіть на полі стислої науки, — але в отсій конґресовій справі показуються надзвичайно непрактичними, а навіть наївними.

А і це диво і неповседневне: вониж живуть під боком і під опікою великого **політика-реаліста** Масарика, вони видали прегарною книгою (470 сторін) його **„Добірні думки",** з яких ми, Українці, так незвичайно много можемо научитися, і ось раптом самі підіймаються так **нереально** задуманого діла, як скликання Всеукраїнського Конґресу до Праги, до столиці іержави, котра — даючи впрочім нашому народови на Закарпатській Україні вправді далеко більше свобід ніж три інші займанці — всеж таки наш тамошній нарід старається зчехізувати, змосковщити, а навіть... пословачити! Це останнє та передостаннє і дивне, а навіть смішне, але всеж таки правдиве!

Ні! Коли би й справді мало прийти до скликання Всеукраїнського Конґресу, то мусів би він бути скликаний лише на територію якоїсь **цілком невтральної** в справах українських **держави,** отже нпр. або до Швайцарії або до Відня, або хоч би й до Анґлії. Але ані до Парижа, ані до Берліна, а чому — це розчовпає легко кождий, хто над цим питанням добре застановиться.

Іван С.

Лемківські жарти.

Іване, ци не виділи ви мойого коня?

„Ба якже — видів"!

А де він пішов?

„Ба — кой єм ся го не звідав"!

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ТЕАТР І ЖИТТЯ.

Американські ґенґстерські представлення та фільми тішаться незвичайною популярністю в Анґлії. Тоді, коли американська публика позіхає, дивлячися на злочинні подвиги „ґорилів", анґлійська публика сидить із запертим віддихом, з вибалушеними очима, з насторошеними вухами.

Наслухавшися моралізаторських наук про кепський вплив театральних штук на глядачів, можна тепер ждати, що в Анґлії шириться злочинство. Тимчасом справа мається навпаки. В Анґлії з її 40 міліонами душ населення є 125 убивств на рік, а в Америці, з її 120 міліонами душ населення, є 11,000 убивств на рік. В Анґлії на міліон душ населення припадає 3 вбивства, в Америці — 90.

Вчені пояснюють це явище тим, що Анґлійці вдоволяються огляданням, як інші люди щось роблять, тоді, як Американці люблять усе робити самі.

МОСКОВСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ ЗНОВ ДУМКОЮ БОГАТІЮТЬ.

Московські большевики знов придумали плян, щоби зарадити недостачі мясива, через котре терпить населення під большевицькою владою. Читаючи попри Маркса мимоходом якісь інші книжки, довідалися большевики, що корову можна заступити 150 кріликами та що крілики дуже плодючі. Стали писати про ці відкриття з таким запалом, гейби все совітське будівництво на ньому спочивало. Писали про вагу крілика для диктатури пролєтаріяту. Мовляв, у кождого робітника в горшку буде крілик. Мовляв, крілик спасе совіти. Крілик і Карло Маркс. Наїсися кріликів, начитаєшся Карла Маркса, і чого тобі більше потрібно?...

Стали переводити велику ідею в життя. Змобілізували всі крілики в краю. Почали розводити їх на славу соціялізму.

Тут трапилися невеличкі похибки. Наприклад, з одного розплодового центру вислано 400 самиць і одного самця. Самець скоро погиб, полишаючи 400 самиць непотішеними вдовами. І так далі. Було таких „нещасть" так багато, що Москалі й кріличиного мяса не їли, а крілики так їм обридли, що уряд закинув усю думку про ратування соціялізму кріликами, а ґазети навіть слова „крілик" перестали вживати.

КРІЛИК НЕ ЛЮДИ.

Цікавий клопіт вийшов з того, що большевики недобачили ріжниці між Росіянами й кріликами. В темноті, бруді, холоді й голоді можуть жити люди, але не крілики. Большевик не знає того, що знає наш селянин, котрий каже: що християнин витримає, того паця не витримає.

З Києва, наприклад, вислано до Москви 112 кріликів, запакованих у скринки. Скринки прийшли безпечно до Москви, тільки що крілики погинули по дорозі. Забули їх годувати. Кажуть, що за це покарано двох урядовців. Але звідки большевицький урядовець може знати, що коли „хахол" переїде з Києва до Москви, хоч ніякої їди не має, то висланий „хахлом" крілик того не потрапить?

ЩОЖ ТЕПЕР?

Закинули ратувати совіти кріликами, — ну, і щож робити тепер з совітами? Те саме, що все робиться з трупами, коли непорадно, щоби люди знали, що це труп: вбирається його в модну одіж, садиться в крісло, дається йому ґазету в руки.

Такий труп сидить, як живий, поки щось його не штовхне або йому на голову не впаде.

К. Макушин.

БЕЗРОБІТТЯ В ПЕКЛІ.

(Небилиця).

(9)

— Се ще одна фальшива про пекло леґенда. Мені справді відобрали право мешкати в пеклі. Відси мій сум, моя розпука. В сьому винна редукція.

— Хі, хі, хі!

— Ваш сміх ранить моє серце. Я ні троха не жартую. В пеклі зарядили редукцію. Я зредукований чорт.

— А то чому?

— В пеклі є безробітні, прошу вас. Поясню вам се двома словами. Коли в світі люди жили, як то кажуть, по божому, було у нас досить пусто. Треба було здобувати людей: бігати, забігати, ловити. Чортів висилано в світ як коміводжерів і чорти вилазили з семої шкіри, щоби здобути когось до пекла. Розумієте се?

— Не тяжко зрозуміти.

— І я, хоч чорт з найнижчої ранґи, мав роботу, і то багато роботи. Раз я через сім років спокушував одного касієра, щоби обікрав касу. В тих добрих часах паннунцю треба було пів року підмовляти, щоби забулася. А нині? Нині, любий пане, до пекла котиться юрба — сама, з власної волі. Чи тут чорт потрібний? Що другий чоловік навчився красти, що третий обманювати, що четвертий робити найплюгавіші інтереси, а кождий грає на біржі. Прошу вас! Тому десять років не знайшли ви в пеклі купця на лікарство. Поступіть там нині і подивіться!

— Позвольте, що не піду. Вірю вам на слово.

— То так тільки говориться. Вам ще пора. Скажу вам річ ще дивнішу. Раритасом в пеклі був швець...

— Справді?

— Так було. То був народ твердий, чесний, побожний. За кардинала не було в пеклі так тяжко, як за шевця. Тепер з шевців у пеклі можна вивести цілу армію. За ними прийшли кравці, за кравцями інші. Отже яку чорт може мати роботу? Жадну! Хіба при вході уважати, щоби та голота дуже не пхалася. Не диво, що половину чортів нижчих ранґою чорти взяли, себто їх звільнено, зредуковано і викинено на вулицю. З пекла вилетіти на вулицю, значить опинитися на земли, де є скреґіт зубів. Таким способом я попав сюди. Скрегочу зубами і плачу.

— Так вам зле?

— Лише зле? Пане! Я найнещасливіше сотворіння на земли.

— Но, но, но!

— Не вірите? Чейже видите, де я, і що я! В паршивім жидівськім заболоченім місті і показую штуки в кабареті.

— Виджу, та не розумію. З вашими штуками і з вашою інтеліґенцією можете жити в Парижі як індійський князь.

— Не зможу, пане, не зможу. Мої ґлупі шарлятанства добрі тільки для голоти. Тяжчі річи також тільки для неї. В Парижі засильно зацікавились би мною, що було би для мене не дуже безпечне. Ще й до того там чорти сидять цілою товпою, бо всі безробітні тягнуть до великих міст. Деякі знайшли місця в дипльоматії, многі повідчинювали шинки, позасновували шулерні. Я троха несмілий і не досить підготований до великого життя. Тут животію, затиснувши зуби. Ризикувати не хочу. На добавок зжерла мене туга за пеклом. Вже й тут я досить пережив.

— То ви від початку в такій поневірці?

— Не все. Я ріжно пробував заробити на хліб насущний тільки, та нещасна нога моя дуже часто була мені перешкодою. З такою ногою не можу бути лістарем, післанцем, актором, співаком, циклістом, жовніром, учителем танків — до багатьох професій не маю приступу. Отже я працював стома іншими способами і заробив троха гроша. Заробивши, я пристав до спілки з одним чоловіком і той чоловік обікрав мене. Потому я грав на біржі і до решти зруйнувався. Ось як тепер працюю. На плач мені збирається, коли тільки лізу на ту естраду.

— З вашою небувалою зручністю, з вашою дідьчою спосібністю щезати, ви могли би зробити маєток, який самі схочете.

— Яким пособом?

— Яким? Найпростішим! Перший з краю банк... Перша каса... Перший з вулиці ювелір...

— Пане! — перебив чорт грізно. — Чорт лиш намовляє до гріха, до крадіжи. Сам не краде!

— Перепрошую вас дуже!

(Далі буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

„Український Вечір" у „Комюніти Чорч".

Відома недомінаційна церква „Комюніти Чорч" видала з себе свого часу спеціяльний комітет, що має на ціли запізнаватися з культурними змаганнями ріжних народів. Для цеї цілі комітет улаштовує раз на місяць вечір для одної національности, а в той вечір бесідники й артисти представляють найхарактеристичніші признаки культури свого народу. У цей спосіб влаштовано вже вечір для Скандинавців, вечір для Японців і інших народів. У середу, 7. лютого, був „Український Вечір".

У передодень „вечера" „Союз Українок Америки" передав впорядчикам „вечора" кілька українських народніх килимів, вікониих фіранок, доріжок, рушників, тощо, а п. Осип Угорчак і пані П. Авраменко удекорували ними сцену.

„Вечір" відкрив голова церковного комітету „Комюніти Чорч", д-р Стронг. Він зазначив, що того року вечори все починаються відспіванням національного гимну того народу, котрий уладжує вечір, та візвав приявних встати для вислухання українського національного гимну. Публика встала, а діти української вечірньої школи в Кристодора Гавз у Ню Йорку, під проводом свого вчителя Осипа Стеткевича, відспівали „Ще не вмерла Україна". Поява на сцені малих дітей, одітих у народні строї, викликала серед публики гарне враження, і вона дала вираз свому вдоволенню щирими оплесками.

Д-р Стронг, признаючися, що не знає багато про Україну, покликав Омеляна Ревюка, щоби виголосив відчит про народню культуру України. Бесідник звернув увагу гостей, що вечір присвячений українській культурі народній. Всі ручні вироби, виставлені на „вечорі", це народня робота. Співаки, самі аматори, будуть співати народні пісні. Будуть танцювати народні танці, і до танцю буде приграти народня музика, така, яка звичайно грає на українському селі. Впорядчики „вечора" свідомо обмежилися до народньої культури, яка грає в українській історії важнішу ролю, ніж в історії інших народів. Яка ця культура, бесідник показував на української усній творчости, на українських виробах, на всьому життю українського народу.

Діточий хор під проводом гр. Стеткевича відспівав тепер низку українських народніх пісень (ці пісні пояснено по англійськи поданням заголовків і характеру кождої з них): „Верховино", „Чом так скрито сни сусіда", „Ревуха", „Темна нічка", „Куку" та „Станьмо разом в коло". Неукраїнські гості подивляли, що мала шкільна дітвора не співала, як звичайно буває в американських школах, одним голосом, але грома. Одні гості бачили в тому доказ вищого музичного таланту українських дітей, інші — руку вчителя.

Група українських народніх танцюристів, колишніх учеників школи Авраменка, під проводом гр. Германа, відтанцювала кілька українських народніх танків. Приправляли скрипка й решітка. Гр. Герман грав на скрипці та пояснював кождий танок. Легкість і ґрація рухів та складність кроків дивували глядачів.

Д-р Гомз, пастор „Комюніти Чорч", привитав гостей у своїй церкві та перепросив за своє опізнення. Показуючи на український народній стрій, український танок і спів, він говорив: І я і д-р Стронг належимо до найстаршої американської іміґрації. Ми чванимося своєю американською культурою. Однак, якби так нам хтось сказав показати свою народню ультуру, то що ми потрафили би показати? Який стрій показалиб? Миж затратили всяку красу строю. Наш стрій сумний, безбарвний, неестетичний. Як гарно булоб, якби ми всі убралися в українські строї та пішли собі вулицями американських міст! Що це за гарний вид були б! А що ми зробилиб, якби нам хтось казав затанцювати американські народні танки? Як ми дивимось на українські народні танки, то подивляємо в них передовсім скромність і приличність. Чи можемо ми сказати це про ті танки, які танцюється в Америці за останніх 15 літ? А що заспівалиб ми Українцям, якби нам прийшлося заспівати в заміну за їх пісні якісь народні американські пісні? Співали би може „Ві гев но бананае тудей"? Або може зачалиб американський народній гимн і сталиб на третій стрічці? Бесідник приписує цю вбогість американської народньої культури пуританській традиції, котра дала Америці може гарні вартости на полі політики й господарства, але лишила нас позаду на полі краси. Тому Америка вдячна таким народам, як Українці, за те, що вони помагають Американцям звертати ближчу увагу на красні вартости в життю.

Українське Радіове Тріо, зложене з панночок: Емілії й Галі Єдинак і Анастасії Полюги, відограло пять народніх пісень, з котрих три були танкові арії, а дві любовні пісні, в яких панна Галя Єдинак грала на фортепяні і співала милим голосом та з видною вправою.

Тепер почалася друга частина „українського вечора", присвячена українському Різдву.

Панна Марія Боднар, одіта в український народній стрій, виголосила відчит про Різдво на Україні. Відчит представляв значіння Різдва як свята на Україні, приготування до свята і ріжні звичаї й обичаї, звязані з ними. Різдво — це свято природи. Різдво — це свято обєднаної родини. Різдво — це свято щедрої помочі для тих, що потребують помочі. Прелеґентка була до відчиту добре приготована й виголосила його спокійно й виразно. Відчит, видно, переніс слухачів на Україну та передав їм святочний настрій українського Різдва.

Після того виступив на сцену згаданий вище шкільний хор і відспівав кілька українських коляд. О. Ревюк пояснив, що Українці співають коляди від Різдва до Стрітення. Українські коляди старі віком: деякі сягають дохристіянських часів. Перша коляда це популярна пісня „Бог предвічний", якою починається звичайно колядування, а остання це закінчення колядування під хатою, — жартівливе домагання жертви від господаря для колядників.

Діти відспівали коляди з таким відчуттям, що вони подобалися навіть нехристіянам, яких було на салі поважне число. Найбільше подобалися короткі коляди, держані в скорім темпі.

Танцюристи й танцюристки в супроводі скрипки й решітки відтанцювали ще кілька танків. Танки були впорядковані так, що найживіший танок, коломийка, припав на самий кінець. Танки знову викликали захоплення глядачів.

Закінчуючи „вечір", д-р Стронг дякував упорядчикам цікавого вечора та звернув увагу публики на прикладі української виробничої штуки, розставлені на сцені й при вході. Багато з приявних дописувались Українців про танки, вишивки й музику. „Вечір" дав публиці кілька годин приємности та зацікавив її народньою культурою України.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Відчит у відділі Союза Українок.

В четвер, дня 25 січня, відбувся відчит на тему „Жіночий Світ", влаштований заходом 28 відділу Союза Українок Америки.

Пані Марія Шумейко, голова відділу, щиро привитала панну Марію Бек, лекторку, скінчену студентку прав, редакторку місячного журналу „Жіночий Світ".

З черги промовила панна Бек, висказуючи свою радість, що відділ СУА дав її нагоду прибути та запізнатися з Українками Нюарку. А далі переповіла історію України, її страшну жертву в світовій війні та теперішній голод на Великій Україні.

Опісля підкреслила конечність згоди і єдности, особливо тепер, бо жиємо в важнім часі, коли цілий світ неспокійний, заворушений і переходить велику політичну і економічну кризу. Цілий світ, говорила бесідниця, готується до нових подій, тож і ми будьмо готові. Перестаньмо ділитися, сваритися, а працюймо гармонійно й щиро. Будьмо готові на завтра! Бо тільки спільними силами поборемо великі труднощі.

Головне завдання Українки є виховати героїв, щоби стали на місце тих, які вже пролили кров за волю України. Треба, щоби матері приготовили синів до боротьби за Вітчину, а не ховали для Польщі чи Москви; треба щоб і дівчат приготовляли до нових завдань української жінки.

Та щоби нам лекше було ці завдання виконати, говорила панна Бек, Союз Українок Америки видає журнал „Жіночий Світ". Отсей журнал повинен стати нашим провідником. Памятаймо, що це великий здобуток нашого жіноцтва, бо це одинокий український жіночий журнал в Америці.

Українки, закликала панна Бек, організуйтеся, читайте „Жіночий Світ" і пізнавайте ліпше український ідеал, українську культуру й українську мову.

Як наш часопис „Свобода" так і „Жіночий Світ" повинні знаходитися в кождій українській хаті.

По відчиті панни Бек, наші гості нагородили її довгими оплесками і були вельми захоплені її сердечною промовою.

Пелягія Хома, секретарка.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

о. П. Дмитрик, Гемпстед, Н. Й. — Пишете, що допис може бути справлений, але не обтинаний. І подаєте, що берете на себе відповідальність. Та ціла біда, що не Вас, а У. Н. Союз і „Свободу" будуть чіпати за те, що Ви подаєте повним іменем особу і пишете в дописі, що „мене дуже диве, що У. Н. Союз толерує і приймає такі дописці від людей збочених, таких як..." Ще розуміємо Вас, коли пишете про польський костел і знову з іменем особи, та про „хрунів і зрадників". Але як Ви можете вимагати від „Свободи", покликуючись на те, що Ви Союзовець, щоби поміщувати те, що Ви комусь по імени закидуєте, що він у суді „фальшиво присягав"?

З такими закидами, якщо вони правдиві, треба на місці робити порядок. На те є влада і суд, а не „Свобода" і У. Н. Союз".

Г. Ш., Кінгс Парк, Н. Й. — На Ваше питання, чи краще нам бути з радянською Україною чи з Польщею, відповідаємо Вам запитом француського кухаря, який перед зарізанням питав когута, в якім сосі він хоче бути зготований: цибулевім чи часниковім. Сьогодні не питаємо себе, під яким ми хотілиб бути окупантом, а думаємо й розвязуємо українську справу так, щоби ми визволилися зпід окупантів і мали самостійну українську державу.

Е. Д., Бронкс, Н. Й. — Допис, надісланий Вашим братом з Львову, дуже обширний, повний француських імен і дат і тому й досі залягає. Тепер буде більше місця в газеті, то допис піде. Як маєте інші цікаві матеріали, надсилайте.

П. С., Ню Йорк, Н. Й. — Професіоналісти повинні в першу чергу знати свою професію і як аптикар знає добре аптикарство, а менше визнається на політиці, то це не є велике лихо. Ціла біда, що ви забагато політикуєте. Ви інжинір, а нічого не пишете про інжинірство, а тільки про церкви, військо, студентів, професіоналістів, забираєте голос про найважніше політичне питання і змішуєте все накупу, з чого виходить хаос. Бо щоби говорити чи писати про ті всі справи в такім рішучім тоні, як Ви це робите, треба до цього мати ширше знання. Треба ті питання так основно студіювати, як треба студіювати інжинірство, щоби стати інжиніром.

РУХ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

40 років тому, 22. лютого 1894 року, українська іміґрація в Америці започаткувала велике діло. Тим ділом було **оснування Українського Народного Союза.**

Певно, ті перші основоположники і не мріяли про це, що вони тоді клали основи під розбудову такої матеріяльної і моральної сили, яка зчасом потрафила обєднати десятки тисяч нашої іміґрації в організаційну форму, яка своєю працею, своїм авторитетом, своїм впливом заважувала користно на кождін ділянці нашого іміґраційного життя. Вони не мріяли, але так сталось.

Служити вірно всьому членству, дбаючи в першу чергу про його матеріяльне забезпечення на випадок недуги, каліцтва, смерти, нести світло правди, знання, свідомости, піклуватись молодим доростаючим поколінням, якому прийдеться продовжати розпочате їх батьками діло, виступати проти всіх окупантів українських земель та накликувати наш нарід до постійної боротьби за його державність — отсе був клич, який на протязі 40 років освічував шлях праці У. Н. Союза.

І тепер, у 1934 році, по 40 роках важких трудів і змагань, українська іміґрація в Америці діждалась **великого свята.** Бо 1934-тий рік — це рік **сороклітття У. Н. Союза.** В цьому році ми звеличимо дотеперішні здобутки У. Н. Союза; віддамо нашу належну пошану тій організації, яка 40 років вчила нас пошани до всього, що гарне, благородне, ідейне. Той довг ми сплатимо У. Н. Союзові тим, що возьмемо **громадну участь у ювилейних святах,** а зокрема подбаємо, щоби в тому ювилейному році **доповнити** ряди старих Союзових піонірів **свіжими, молодими силами.**

Союзовці міста Ню Йорку обходитимуть таке **ювилейне свято** в четвер, 22-го лютого 1934 (Вашингтон'с Биртдей), у Вебстер Гол, 119 Е. 11 Ст., Ню Йорк Сіти, в годині 1.30 пополудні, і на це свято Ювилейний Комітет запрошує все свідоме українське громадянство Ню Йорку й околиці. Для належного звеличення того свята запрошено до участи наші найкращі артистичні сили. Промовлятимуть визначні американські й українські бесідники.

Ювилейний Комітет.

СНІГИ.

Рідний Край мій задуло снігами
Аж від Сяну по Дін і Кубань;
Наче саваном вкрите все білим,
Куди лиш зором кинь і поглянь.

І веселих пісень вже не чути,
Ні не видно живої душі;
Тільки бурі заводять, мов плачуть,
І суґорби метуть у тиші.

І здається ввесь край придушили
І скували примарний сни.
А у снах цих, під саваном білим,
Воскресення він жде і весни.

Ох, колиб то, колиб то вже скоріш
Вбраму в квітн зустріти весну,
Щоби все наоколо збудилось
Від тяжкого примарного сну.

І колиб Рідний Край мій коханий
Пробудився зі сну і ожив
Та у море, шумляче піснями,
Свого співу чарівного влив.

П. Т.

ПАВУК ДАВ ЙОМУ СКАРБ.

Якийсь селянин у селі Палянга в околиці Ляго Маджоре викрив у своїй пивниці дивним способом скарб. Ішов до пивниці по вино і побачив білі бочки величезного павука на павутинні. Селянин схопив цеглу та кинув нею до павука. Нараз зі стіни відпало трохи виправи, а перед очима переляканого селянина показалася скарбниця, вмурована в стіні. В скарбниці було 50,000 лірів.

ЄГИПЕТСЬКІ ПІРАМІДИ ІЗ ШТУЧНОГО КАМЕНЯ?

Французький професор Кальмель твердить, що брили пірамід штучні, а не природні. — Хемік Ля Фає потверджує це.

Вчені багато займалися питанням, як побудовано староєгипетські піраміди, що є великими камяними брилами. Каменолому нема близько, тому вчені здогадувалися, що фараони казали перевозити камінь з далеких місцевостей. З того знову здогадувалися, що мусіли мати дуже добрі технічні засоби, які вможливлювали транспортувати величезне каміння.

А тепер один професор твердить, що каміння єгипетських пірамід штучне, й так він розбив ріжні наукові здогади про техніку Єгиптян і про праці при будові пірамід.

Французький учений, професор Кальмель, помістив у „Реві женераль де матієр плястік" сензаційну статтю, в якій твердить, що піраміди побудовані з штучного каменя, як тепер у наших часах роблять штучний бетон, мармор і т. д. Його твердження потверджує хемік Ля Фає.

Деякі вчені твердять, що й первісні мешканці Перу вміли робити штучний камінь, тому нічого дивного, коли його робили і старинні Єгиптяни.

Оконечно можна порішити це питання на основі аналізи складників каміння пірамід і складників каміння з тих каменоломів, з яких Єгиптяни могли евентуально вживати каміння, хоч то було далеко.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

Ст. Сірополко.

НІКОЛЯЇ ҐРУНДТВІҐ, БАТЬКО СЕЛЯНСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

1783. року народився в Данії Ніколяї Ґрундтвіґ, що придбав славу як пропаґатор і організатор селянських університетів у Данії, звідки орґанізація таких шкіл поширилася по ріжних країнах світа.

Н. Ґрундтвіґ був син пастора та й сам після закінчення університету став пастором у столиці Данії, Копенгазі. Як пастор, він виступив гарячим проповідником правдивого християнства та користався великою пошаною громадянства. 1853. року данський король іменував Н. Ґрундтвіґа єпископом.

Не менше прислужився Н. Ґрундтвіґ своїй батьківщині як письменник. Його перу належить ціла низка творів, у яких він воскресив народні перекази про скандинавських ґероїв.

Але ще більшу славу придбав Н. Ґрундтвіґ як освітній діяч.

Н. Ґрундтвіґ добре здавав собі справу з того, що закінчення початкової школи не може вважатися за завершення духового розвитку людини, і що, навпаки, закінчення початкової школи викликає в людині потребу в придбанні нових знань, які моглаб їй дати вища народня школа. Цю вищу селянську школу — селянський університет — Н. Ґрундтвіґ уявляв собі як школу, котра не знає ніяких іспитів, не дає учневи ніяких прав, бо не ставить своїм завданням підготовляти його до наукових студій чи до будьякої служби, а має на меті підготовити його до життя, щоб кожний, залишаючись при свойому варстаті, мав можливість віддатися своїй праці з більшим бажанням, з більшою любовю до батьківщини та з більшим зрозумінням життя й праці.

Селянський університет, на думку Н. Ґрундтвіґа, не мав спиратися на книжкове навчання, але в цій школі мало панувати живе слово виховника, яке моглоб установити живий звязок між промовцем і слухачем.

Щодо програми селянського унієрситету, то Н. Ґрундтвіґ зосереджував його навколо національно-народніх інтересів. Особлива роля в програмі селянського університету припадала історії, яка для народу, на погляд Н. Ґрундтвіґа, має стати живим оповіданням про ті памятні події, в яких брав участь нарід, або які відбувалися на батьківщині.

Щоб звязати селянський університет з життям, Н. Ґрундтвіґ уявляв собі цю школу в сусідстві з взірцевим сільським господарством, щоб учні моглли на власні очі придбати практику в тій чи іншій ділянці господарського життя.

Свою мрію про заложення селянського університету Н. Ґрунтвіґ здійснив щойно в 1844 р., а його найближчий послідовник, Крістен Кольд, відкрив 1850 р. другий селянський університет, і від того часу почалося в Данії поширення цього типу вищої народньої школи.

Селянські університети обслугують молодь у віці 18—25 років, при чому для учнів наука тревае протягом пятьох зимових місяців, а для учениць протягом трох літніх місяців. Всі вони жиють у бурсі разом з керовником та вчителями. Кождий має платити за навчання та за життя в бурсі, але незаможні учні чи учениці одержують державну стипендію.

Вага навчання лежить не в засвоенні книжкового знання, а в пробудженні інтересу до пізнання національної культури та в придбанні знань для потреб практичного життя.

Звичайний розклад внутрішнього життя селянського університету такий: 8—9 годин дня присвячується науці та практиці, а решту — спортови, грі, товариським розмовам, рефератам та дискусіям — нерідко з участю місцевого населення.

Найбільш відомою данською народньою школою є селянський університет в Аскові. Тут кожного літа відбуваються курси для вчителів селянських університетів у Данії.

Слід вказати, що в Данії знайшов собі місце також Міжнародній Народній Університет в Гельсінґорі біля Копенгаґи, де науку подається не лише данською, але й іншими мовами, а програма охоплює такі предмети: чужі мови, історію, соціольоґію та ґіґієну.

Завдяки селянським університетам та взагалі освітнім установам для дорослого населення Данії, данський нарід здобув надзвичайні успіхи як на культурному так і на економічному полі.

Отже зрозуміло, що за прикладом Данії почали орґанізувати селянські університети в Анґлії, Німеччині, Злучених Державах Америки та в інших країнах. В Галичині є також одна школа, яка наближається своїм устроєм до селянського університету — це сільсько-господарська школа в селі Милованні, яку удержує товариство „Просвіта" у Львові та з якої щорічно розходяться по селах Галичини по кількадесять добре вихованих, національно свідомих Українців.

Можна побажати, щоб і на інших українських землях повстали селянські університети на зразок данських, яких основоположником був Н. Ґрундтвіґ. — („Світло").

ВІСТИ З СІЧОВОГО БАЗАРУ „СУРМА"
103 АВЕНЮ А, НЮ ЙОРК.

На днях Базар „Сурма" розіслав листи до своїх покупців і слухачів зі слідуючим змістом:

„ВСПоважаний Добродію-ко!

На домагання Українців ми знову відновили радіо-програму. Взяли ліпшу стацію, ліпших музикантів, ліпших співаків і даємо ліпшу без оголошень програму.

Коли ми програму стримали і не було програми через короткий час, то приходили люди до стору, казали, що дадуть доляра що тижня, аби була дальше програма, інші казали, що дадуть доляра на місяць, — а ми зґодимось давати програму що тижня, коли ВСІ слухачі дадуть по доляру на рік.

Замало буде коли родина дасть одного доляра. В нас нема так багато родин, але буде досить, коли кожда особа, що слухає, дасть доляра. Тоді будуть заплачені музиканти, будуть заплачені співаки, буде на програму і буде на оголошення програми по анґлійських і українських газетах і журналах.

Ще одно дуже важне, не можна відкладати на пізніше. Контракт зі стацією треба підписати того місяця, як ні то 20% буде дорожче. Не чекайте на колектора, ми такого не маємо, самі пішліть. Як буде програма що неділі, буде Вам весело, будете знати, що то неділя, а не звичайний день. Буде розривка, наука, а від пісні і музики осолода.

З поважанням,
М. СУРМАЧ,
управитель Української Радіо Програми „СУРМА".

Слухайте, чи буде Ваше імя на радіо на другу неділю".

Краєві українські часописи також розписують заклики, щоб творити фонд на українські радіо-авдиції в краю. Всі цінять заслуги добрих радіо програм. Порівнати, які програми даються в краю, а які тут, то програма Сурми дійсно заслугує на підтримку з боку громадянства.

(Огол.)

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ЛЮДОЇДИ.

(45)



По дорозі на поле бою Тарзан виломив собі з дерева сильну гиляку, вкриту густим листям. Йому прийшло на думку, що це може придатися йому проти Мічуніянців. Він зрештою не знав, що його ждало того дня. Він іще не бачив перед собою й сліду битви, ані навіть сліду ворога. Князь Комодофльоренсаль привитав його щиро та був трохи здивований на вид гиляки, яку Тарзан ніс на своїх плечах.

„Що нового?" — спитав Тарзан. „Я щойно вислав післанця до короля", сказав князь, „щоби йому донести, що наші пластуни зіткнулися вже з ворогом. Одному нашому воякови вдалося дістатись аж до вершка гори Ґарґоляса, звідки він бачив цілу головну силу ворога, що формується до атаки. Він каже, що їх там є 30,000". Ледви він скінчив говорити, як вітер доніс із заходу звук гамору. „Вони йдуть!" — сказав малий князь.

Суп Ска, сівши на ріг Гобру, неживого жубра, нагло почув рух у недалекій гущавині. Львиця Сабор вийшла з ліса та пішла поволі до нього. Він не боявся. Він тільки присів, щоби скоро підскочити вгору та полетіти, як буде цього потрібно. Але Ска не міг піднятись. Як він пробував піднятися вгору, щось схопило його за шию та придержало. Ставувши на ноги, він сіпнув сильно та пробував відлетіти.

Проклятуща річ, що все бовталася йому коло шиї, тепер його тримала до землі. Ланцюшок зачепився за ріг жубра. Суп був зловлений. Він борикався, бив крилами. Сабор задержалася, щоби подивитися на його дивні рухи. Подивилася хвилинку, а потім потяглася в гущавину, дивлячися, чи Ска летить за нею. Але Ска вже був засуджений. Він уже більше ніколи за ніким не полетить.